

“Señor, desarma la lengua y las manos, renueva los corazones y las mentes para que la palabra que nos haga encontrarnos sea siempre “hermano”, y el estilo de nuestra vida sea: shalom, paz, salam. Amén”.

(Papa Francisco)

LA ESPERANZA NO DEFRAUDA

El final de curso nos coge con ganas de comenzar el nuevo, porque estamos viviendo a nivel diocesano un tiempo de gracia que nos aporta una conciencia clara de la importancia de continuar con brío y energías renovadas el impulso evangelizador que nos transmite el Papa Francisco.

La convocatoria y la celebración del Jubileo del año 2025 no se ha de ver como algo separado y paralelo al ritmo sinodal que vive la Iglesia desde hace unos años. Más bien lo contrario: es una llamada a la esperanza, a confiar totalmente en el Señor, a vivir fuertemente el don de la unidad, para poder ser testigos fiables de la fe en medio de nuestra sociedad.

Cuando escribo estas líneas estamos trabajando todos los órganos colegiados de la diócesis en la formulación de los objetivos pastorales para el curso próximo; por tanto, todavía no puedo anunciarlos, porque los hemos de rezar, pensar y elaborar entre todos.

Sin embargo, puedo afirmar que vivimos un momento de ilusión dentro de la comunidad eclesial. Detrás está el trasfondo de trabajo en equipo llevado a cabo durante todo el proceso sinodal y la seguridad de

Bisbat de Menorca

el verano, sin desfallecer en la oración. La vida cristiana no se detiene, no hacemos vacaciones de nuestra fe ni de nuestros compromisos, pero aligeramos el paso para crecer interiormente, para poder estar a la altura de lo que Dios nos pide ahora a la Iglesia de Menorca.

No olvidemos a quienes durante este tiempo de verano trabajan intensamente para hacernos la vida más agradable a los demás y tampoco olvidemos a esta multitud de turistas que nos visitan y que deben encontrar unas comunidades cristianas que les acogen y que les hacen sentir y vivir una verdadera fraternidad cristiana.

que la toma de decisiones es siempre el final de un proceso en el que han participado muchas personas, después de haber escuchado a todos.

Este trabajo previo a la formulación de nuevos objetivos ha cristalizado en algunos documentos importantes para la reflexión: una carta pastoral y una homilía escritas en torno a la celebración de la fiesta de la Virgen de Monte-Toro y los resúmenes casi coincidentes de las aportaciones de los 24 grupos constituidos en Menorca y del resumen elaborado a nivel nacional. También hemos recibido propuestas de particulares y grupos que se valorarán en los distintos consejos, antes de que el Consejo Episcopal, juntamente conmigo lleguemos a la formulación definitiva para el próximo curso.

Y también hemos de descansar durante

Los sacerdotes, junto con vuestro obispo, dedicaremos una semana del mes de julio a vivir la experiencia de los ejercicios espirituales: una semana de oración intensa para poder entregarnos con renovadas energías al ministerio de la evangelización.

Acabo con esta frase que he repetido tantas veces, pero que puede articular toda una manera de pensar y vivir la comunión eclesial: todos siempre en la Iglesia y nunca unos sin los otros.

† Gerardo Villalonga Hellín,
obispo de Menorca

No posam “en pausa” el nostre caminar amb Déu...

El pròxim diumenge 23 de juny comença l'edició del Full Dominical de l'estiu 2024, amb nous continguts que ens convidaran a la pregària i la reflexió durant aquests mesos.

Trobarem les reflexions de la germana de la Consolació María Victoria Aymerich, de Diego Dubón i Juan Luis Hernández; els comentaris sobre quadres familiars de temàtica religiosa a càrrec de Mn. Guillermo Pons, i escrits d'efemèrides de la història del Santuari de la Mare de Déu del Toro a càrrec de Miquel Àngel Limón.

Tot i que l'estiu és un temps per a la calma i el descans, no l'hem de viure com a un temps per allunyar-nos de la fe. Déu sempre

és amb nosaltres i les nostres comunitats parroquials segueixen amb les portes obertes per acollir a tots, residents i visitants, a la celebració de l'Eucaristia. Aprofitem també aquests dies per trobar moments de pregària i diàleg personal amb Déu, per fer balanç del curs i posar tota la nostra esperança en Ell per afrontar els reptes del pròxim curs.

Des del gabinet de comunicació del Bisbat, aquests mesos d'estiu seguirem informant de tota l'actualitat de la nostra Diòcesi al Full Dominical, a la pàgina web i les xarxes socials del Bisbat de Menorca.

Que puguin ser autèntics dies de descans en Crist.

Bon estiu a tots!

EL TORO, itinerari d'un Santuari en Galès i Galès

Efemèrides de la història del Santuari de la Mare de Déu del Toro

No és possible ficar amb exactitud reconstruïda l'origen de la Mare de Déu del Toro. Reconstruïm, en tant que podem, les arrels de la Mare de Déu del Toro, a través de la història del santuari i la Mare de Déu del Toro, a través de la història del santuari i la Mare de Déu del Toro...

- Entre 1387 (tombada cristiana) i 1397 (Trètat d'Anagni i establiment del Regne pròxim de Mallorca per a Jaume II), els mercaders fagorers d'Alghero el santuari. S'hi obrí una escola de cançons gènere. El 1397, se li donà el nom de Mare de Déu del Toro, a partir de la Mare de Déu del Toro, a partir de la Mare de Déu del Toro...
- El 18 de desembre de 1393. El cardenal de Barcelona i el cardenal de Mallorca, el cardenal de Mallorca i el cardenal de Mallorca, el cardenal de Mallorca i el cardenal de Mallorca...
- El 19 de març de 1393. El cardenal de Mallorca i el cardenal de Mallorca, el cardenal de Mallorca i el cardenal de Mallorca...
- El 18 de maig de 1493. La Universitat d'Alghero li el va de presentar a la Virreina i el cardenal de Mallorca i el cardenal de Mallorca...
- El 23 de febrer de 1383. El cardenal de Mallorca i el cardenal de Mallorca, el cardenal de Mallorca i el cardenal de Mallorca...

Vista d'El Mercadal des de Galès i Galès

Miquel Àngel Limón Pons

Diumenge XI de Durant l'Any

Lectura del llibre del profeta Ezequiel

17, 22-24

Això diu el Senyor: "També jo prendré un esqueix del brot alterós que corona el cedre, arrencaré un ull tendre de la punta del seu brancatge, i el plantaré visiblement a una muntanya ben alta, a una muntanya de la serralada d'Israel. Estendrà les seves branques, donarà fruit, i es farà un cedre magnífic. Ocells de tota casta s'ajocaran a la seva ombra i viuran en el seu brancatge. Tots els arbres del bosc sabran que jo som el Senyor. Jo abaix els arbres alts i faig créixer els menuts, assec els arbres verds i faig reverdir els secs. Som jo, el Senyor, qui ho he dit i qui ho faré".

Salm responsorial 91

R: És bo alabar-vos, Senyor.

Lectura de la 2ª carta de sant Pau als cristians de Corint

5, 6-10

Germans, ens sentim molt coratjosos. Sabem que mentre vivim en el cos, vivim com emigrants enfora del Senyor, ja que no podem fer altra cosa sinó creure, sense veure'; però ens sentim tan coratjosos, que preferim emigrar del cos, per anar a viure amb el Senyor, i no ambicionam res més que agradar-li, tant ara que som en el cos, com quan en sortirem. Perquè tots nosaltres hem de comparèixer davant el tribunal del Crist, on cadascú ha de rebre allò que li correspongui segons el bé o el mal que haurà obrat vivint en el cos.

Lectura de l'evangeli segons sant Marc

4, 26-34

En aquell temps Jesús deia a la gent: "Amb el Regne de Déu passa com quan un home sembra el gra a la terra. De nit i de dia, mentre ell dorm o està aixecat, la llavor germina i creix sense que ell sàpiga com. La terra, tota sola, produeix primer els brins, després les espigues i finalment el blat granat dins les espigues. Llavors, quan el gra ja és a punt, se'n va a segar-lo, perquè ja ha arribat el temps de la sega." Deia també: "¿A què podem comparar el Regne de Déu? ¿Quina paràbola li cauria bé? Es com un gra de mostassa, la més petita de les llavors, però un cop sembrada, es posa a créixer i acaba més gran que totes les hortalisses, amb unes branques tan grosses que els ocells es poden ajocar a la seva ombra." Jesús anunciava el Regne de Déu amb moltes paràboles semblants, perquè la gent l'entengués segons les seves disposicions; no els deia res sense paràboles, però en privat ho explicava tot als deixebles.

Lectura del Profeta Ezequiel

17, 22-24

Esto dice el Señor Dios: «También yo había escogido una rama de la cima del alto cedro y la había plantado; de las más altas y jóvenes ramas arrancaré una tierna y la plantaré en la cumbre de un monte elevado; la plantaré en una montaña alta de Israel, echará brotes y dará fruto. Se hará un cedro magnífico. Aves de todas clases anidarán en él, anidarán al abrigo de sus ramas. Y reconocerán todos los árboles del campo que yo soy el Señor, que humillo al árbol elevado y exalto al humilde, hago secarse el árbol verde y florecer el árbol seco. Yo, el Señor, lo he dicho y lo haré».

Salmo responsorial 91

R: Es bueno darle gracias, Señor.

Lectura de la segunda carta del apóstol san Pablo a los Corintios.

5, 6-10

Hermanos: Siempre llenos de buen ánimo y sabiendo que, mientras habitamos en el cuerpo, estamos desterrados lejos del Señor, caminamos en fe y no en visión. Pero estamos de buen ánimo y preferimos ser desterrados del cuerpo y vivir junto al Señor. Por lo cual, en destierro o en patria, nos esforzamos en agradarlo. Porque todos tenemos que comparecer ante el tribunal de Cristo para recibir cada cual por lo que haya hecho mientras tenía este cuerpo, sea el bien o el mal.

Lectura del santo Evangelio según san Marcos

4, 26-34

En aquel tiempo, Jesús decía al gentío: «El reino de Dios se parece a un hombre que echa semilla en la tierra. Él duerme de noche y se levanta de mañana; la semilla germina y va creciendo, sin que él sepa cómo. La tierra va produciendo fruto sola: primero los tallos, luego la espiga, después el grano. Cuando el grano está a punto, se mete la hoz, porque ha llegado la siega». Dijo también: «¿Con qué compararemos el reino de Dios? ¿Qué parábola usaremos? Con un grano de mostaza: al sembrarlo en la tierra es la semilla más pequeña, pero después de sembrada crece, se hace más alta que las demás hortalizas y echa ramas tan grandes que los pájaros pueden anidar a su sombra». Con muchas parábolas parecidas les exponía la palabra, acomodándose a su entender. Todo se lo exponía con parábolas, pero a sus discípulos les explicaba todo en privado.

Confiança, la collita vindrà!

Confiança, la sega vindrà! Aquesta és la lliçó d'aquestes paràboles, una magnífica lliçó de confiança: Déu actua, el regne és una llavor que germina irresistiblement, pot ser encara invisible, però arribarà la collita. Jesús ens ve a dir una cosa com: "Vosaltres sabeu el poder de vida que s'amaga en una petitíssim gra. Contentau-vos en sembrar: és el vostre treball de pagès. Déu es fia de vosaltres, per a conrear el seu hortal. I ens toca a nosaltres, fiarnos d'ell: la llavor anirà creixent tota sola, perquè és Déu qui actua... És la vostra millor garantia".

Jesús ho havia ben dit, si el gra de blat que cau a terra no mor, es queda tot sol i no produirà fruit; si, al contrari, mor, produeix molt de fruit. (Jn 12, 24). És aquí on es manifesta el vertader poder de Déu: la paraula sembrada en la pobresa i en la humilitat poc a poc es va convertint en un arbre immens, les seves branques són prou grosses per acollir tota la humanitat. Aquest és el pla amorós de Déu: Reunir tot l'univers sota un sol cap, Crist, tot el que hi ha en el cel i sobre la terra.

Se'ns fa dur només sembrar sense veure la collita. Tenim el síndrome de les esglésies buides i la manca de vocacions mentre envellim i desapareixem els qui encara ens podem moure. Pot ser deixam de confiar en Déu. Una persona deia a Joan XXIII com es devia sentir portant el pes de problemes de l'Església i ell li respongué: "Estic desvetllat preocupat pels problemes de l'Església, però em vaig dir: Angelo, qui guia l'Església tu o l'Esperit Sant? Si és l'Esperit Sant que la guia, no et preocupis, i em vaig girar i dormir tranquil·lament".

Josep Sastre

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA

Salm de la 3ª Setmana

DI. 17, Fèria: 1R 21, 1-16 / Sal 5 / Mt 5, 38-42.

Dt. 18, Dedicació de la Catedral de Menorca (a la Catedral solemnitat; a Ciutadella i a la Diòcesi festa) Fèria: 1R 21, 17-29 / Sal 50

/ Mt 5, 43-48.

Dc. 19, Fèria: 2R 2, 1. 6-14 / Sal 30 / Mt 6, 1-6. 16-18.

Dj. 20, Fèria: Sir 48, 1-15 / Sal 96 / Mt 6, 7-15.

Dv. 21, Sant Lluís Gonzaga, religiós (MO):

2R 11, 1-4. 9-18. 20 / Sal 131 / Mt 6, 19-23.

Ds. 22, Fèria: 2Cr 24, 17-25 / Sal 88 / Mt 6, 24-34.

Dg. 23, XII de Durant l'Any: Jb 38, 1. 8-11 / Sal 106 / 2C 5, 14-17 / Mc 4, 35-41.

30 anys treballant per les persones i pel medi ambient

Cooperació Fraternal (XIX)

Es compleixen 57 anys de l'encíclica *Populorum Progressio*, en la qual el papa Pau VI ens convidava a treballar pel desenvolupament de tots els pobles. Això

Caritas Menorca

cobra especial importància en el moment actual perquè ens trobam en una etapa de la història en la qual la globalització, el desenvolupament sostenible, el nostre món o -com ens diu el papa Francesc- «la Casa Comuna» i el compromís amb la cooperació al desenvolupament fan aigües a Europa i posen en qüestió aquesta humanitat solidària, o més encara, fraterna, que volem per al món en què vivim.

Caritas, arrelada en el seu compromís de ser present en les realitats més urgents, sempre es mostra oberta als signes dels temps i a la relectura de la història per treballar per millorar el servei a les perso-

nes i als pobles més empobrits.

La cooperació a Caritas té un mode de ser i de fer propi, basat en la Cooperació Fraternal i expressat en una aliança solidària entre Caritas germanes, socis i

esglésies locals que es comprometen amb la justícia i el servei als més vulnerables. Aquest model és el resultat del nostre ser Església universal.

Des de Menorca portam més de 20 anys compromesos amb diversos projectes, especialment al Líban, relació que neix des de dues parròquies, El Carme a Maó i la de Sant Lluís, i aquest 2024 es compleixen 10 anys de la nostra participació en programes de sensibilització i cooperació a Terra Santa, especialment en educació, promoció d'ocupació, voluntariat internacional i davant situacions d'emergència.

Caritas Menorca

l'entrevista a:

Mn. GUILLERMO PONS PONS

El dia 8 d'agost del 2024 Mn. Guillermo Pons Pons complirà el 70è aniversari de la seva ordenació com a prevere al servei de l'Església de Menorca.

Com resumiria aquests 70 anys de servei al Senyor?

-Consider que aquest llarg temps de vida sacerdotal exercint els ministeris sagrats ha estat un regal de la gràcia de Déu, de manera que si m'hagi mancat una generosa intensitat de fe i perfecció en l'administració dels sacraments i en l'ensenyament de la doctrina de Crist el pas del temps m'ho hagi suplert. També la prolongació del ministeri en una diversitat de llocs i circumstàncies, gràcies a la bondat divina que regeix el camí de la llarga història de la Salvació.

Quins són els temes principals que al llarg de la seva vida ha tractat al Full Dominical?

-Els meus treballs que s'han publicat en aquest Full Dominical, que tan ben dirigit i elaborat es publica cada diumenge, han tingut una intenció de destacar breument els testimonis i exemples dels sants que són els més profitosos i admirables deixebles del Senyor, així com també proposar els meravellosos dons de fe i d'admirable santedat de la que és Mare de Deu i mare nostra, la gloriosa i sempre Verge Maria. També he tingut ocasió de presentar obres d'art i de devoció cristiana, especialment de les que es conserven a Menorca.

Com ha percebut vostè la fidelitat de Déu i l'amor de la Verge Maria en la seva vida quotidiana?

-He conegut i observat amb tota veritat que el cristianisme té un component històric i unes manifestacions sobrenaturals que li donen una seguretat que impedeix unes evolucions intranscendents i que no poden estar subjectes a un relativisme avui molt dominant. La revelació divina de l'Encarnació és una llum meravellosa i reconfortant en la vida humana.

Alguna vivència especial del seu sacerdoci que vulgui compartir?

Dues celebracions eucarístiques: una al Perú, a un poble de la Sierra, on s'hi anava a celebrar missa una vegada a l'any on infants i gent major hi assistien amb gran silenci i devoció. Una altra al Cerro de los Àngeles també molt devotament celebrada pel cardenal Rouco Varela i amb molta devoció dels fidels i concelebrats essent una de les celebracions del centenari de la consagració d'Espanya al Sagrat Cor de Jesús.

Com és la seva visió de l'Església d'avui?

-Crec que, tot i la diversitat dels temps, és molt significatiu el que escrivia sant Agustí a la seva obra *La ciutat de Déu* (XVIII, 51, 2), on diu: «L'Església va peregrinant entre les persecucions del món i els consols de Déu».

Sonia Febrer Romero

plomes del periodisme catòlic 40

Fernando Martí Camps

Fill del català Francesc Martí Tayà i de l'algeriana d'arrel alaiorenca Margarita Camps Marquès, nasqué a Barcelona el 14 de gener de 1919. Instal·lats els pares a Menorca, estudià al Seminari de Ciutadella entre 1929 i 1943, any en què rebé l'orde sacerdotal.

Fernando Martí Camps

La tasca docent ocupà bona part de la seva biografia, així com la direcció de l'Arxiu Històric de la Diòcesi. Amant de les lletres, fou un finíssim escriptor, historiador i

cronista. L'obra literària rebé elogis del gran escriptor Josep Pla. Va ser en el camp de la crònica on va desenvolupar una labor plenament periodística, en ser nomenat cronista diocesà. Per designació del bisbe Pasqual Marroig, va exercir la funció entre l'1 de gener de 1941 i el 26 d'octubre de 1973. Foren, idò, trenta-dos anys de recollir les novetats periodístiques i informatives que afectaven l'Església Particular, amb

destinació al *Butlletí Oficial*. El gruix de textos que hi va publicar és numèricament impressionant, i avui conforma una base riquíssima i diversa de la crònica general de la diòcesi.

També rebé el nomenament de director de publicacions diocesanes i director del mateix *Butlletí*. L'Ajuntament de Ciutadella, atesos els mèrits per la recerca historiogràfica i l'eficax custòdia de l'Arxiu Diocesà, el va designar Cronista Honorari (1966). Altres col·laboracions en mit-

jans periodístiques foren: la revista maritana *Monte Toro* (20 anys); revista catalana *Serra d'Or*, *Revista de Menorca*, òrgan de l'Ateneu de Maó dedicat als estudis menorquins; el setmanari local *El Iris* i el diari insular *Menorca*. A totes elles va aportar, principalment, textos, commemoracions i reportatges d'interès historiogràfic. Martí Camps va morir hospitalitzat a Maó el 6 de febrer de 1992.

Miquel Àngel Limón Pons

Agenda

✍ Horaris misses Estiu 2024

A partir del dilluns 17 de juny començarà a regir l'horari de les misses d'estiu. Trobareu els horaris a les vostres parròquies i centres de culte, així com a la pàgina web del Bisbat de Menorca.

✍ Curso multimedia "Un don de María"

El martes 18 de junio, entre las 18.30 y las 20.30 h, en Maó, encuentro de Radio María en la rectoría de la parroquia de la Mare de Déu del Carme (Plaza del Príncipe, 2). Encuentro abierto a los voluntarios, oyentes y personas interesadas.

✍ **Consell de Presbiteri**
Dimecres 19 de juny al matí al Santuari de la Mare de Déu del Toro.

✍ **Trobada de final de curs de la CONFER**
Dissabte 22 de juny trobada de convivència de la Confer Menorca a "Sa Vinya d'en Pere", a Alaior.

✍ Full Dominical Estiu 2024

A partir del proper diumenge 23 de juny començarà l'edició del Full Dominical de l'estiu amb diferents continguts i temes de gran interès. Cada setmana trobareu el Full Dominical a les parròquies i a la pàgina web del Bisbat de Menorca (bisbatdemenorca.org).

✍ Festa de Sant Joan Baptista

Dilluns 24 de juny, a les 19 h, celebració de l'Eucaristia a l'ermita de Sant Joan dels Vergers, a Maó. Tot seguit, bereneta i rifa de manualitats per al manteniment de l'ermita.

Notícies nostres

Dia del Club d'Esplai 2024

El dies 3 i 4 de maig els clubs d'esplai de Sant Miquel vam tenir l'oportunitat de conèixer, una vegada més, amb els nostres companys de l'ADS (Calós) per a celebrar el "Dia del Club d'Esplai".

Aquesta experiència va començar el 3 de maig a Calós, amb una formació dirigida als monitors del dos clubs i organitzada pels Clubs Cristians de Menorca i pel MCECC. Vam conèixer na Queralt i na Marta, dues al·lotes del MCECC, que ens van mostrar nous jocs i dinàmiques i, també, vam aprendre la importància de cuidar i entendre a tots els fillets i filletes que participen en el club a través de dinàmiques i reflexions.

El 4 de maig ens vam trobar al pati dels Boscos, amb tots els fillets i filletes dels clubs d'esplai de Sant Miquel i Calós, per anar al Palmerar de Cala

en Blanes. Allà vam gaudir d'una gimcana per descobrir tots els valors que són necessaris al món, com la confiança, el respecte i l'empatia. Per acabar, vam compartir un dinar tots junts.

Centre Catequístic de Sant Miquel

C. C. Sant Miquel

Apareix un estudi biogràfic del Pare dels Sagrats Cors Llorenç Rotger, de Ferreries

Sebastià Rotger i Barber, periodista i sociòleg de Ferreries, acaba de donar a llum un estudi dedicat a la biografia del Pare Llorenç Rotger Coll, editat a la Col·lecció Jamma de Ciutadella amb el número 30 de la sèrie.

Porta per títol «Biografia del Pare Llorenç Rotger Coll», i ens descobreix la important, i alhora desconeguda, vida religiosa i intel·lectual de qui va ser Pare dels Sagrats Cors.

Nascut el 1910, fill de l'amo de Binimassó i mort prematurament a Palma el 1959, el pare Rotger fou un missioner, ara com ara gens reivindicat pels menorquins, però carismàtic, que ocupà els càrrecs de

màxima responsabilitat i jerarquia de la congregació dels Sagrats Cors a la qual pertanyia. Talment com ho ha investigat Sebastià Rotger (que va ser un nebot del personatge), el Pare fou fundador de la Casa de l'institut religiós a Madrid, rector i superior del Seminari de Río Cuarto (Argentina), consultor personal del bisbe d'aquella diòcesi i president de la Conferència de Rectors dels seminaris argentins. Predicador de renom i escriptor insigne, dirigí la prestigiosa revista catòlica i de pensament *Lluc*, i publicà nombrosos articles de temàtica religiosa.

Miquel Àngel Limón Pons

Bisbat de Menorca

Vida Creixent, signe d'esperança per a la societat

El 6 de juny el moviment cristià de persones majors de Menorca, Vida Creixent, ens vam trobar al recinte firal des Mercadal per celebrar una Eucaristia de final de curs, que va ser presidida pel bisbe Gerard i concelebrada per sis

consiliaris i un diaca. En l'homilia, el Bisbe va ressaltar la butlla del papa Francesc per al Jubileu de l'any 2025, on parla també sobre els avis i àvies, els quals representen la transmissió de la fe i la saviesa de la vida a les generacions més joves.

Bisbat de Menorca

Un dels consiliaris, després d'aquesta trobada de final de curs, va expressar aquestes paraules: "He notat una gran senzillesa, molta serenitat, atenció, alegria i cordialitat entre tots els grups i persones majors de Vida Creixent. Desitj que aquesta sigui la millor forma que ens convé construir per no perdre la nostra bona presència". En acabar l'Eucaristia, que va ser animada pel cor del Club de Jubilats de Maó, també ens van oferir un recital de cançons menorquines. La trobada va acabar amb un dinar de germanor.

Antoni Vidal